

ВЕЧЕРЊАЧА.

ЗАБАВНО-ПОУЧАН ЛИСТ.

ИЗДАЈЕ ГА И УРЕЂУЈЕ
БОРЂЕ РАЈКОВИЋ.

Стални сурадници: Вл. Красић и проф. М. Петровић.

Цена је листу: на годину 3 фор., на по године 1 ф. 50 н., на четврт године 75 н. — За ђаке, сиромашније учитеље и свештенике квартално 50 новч. — Поједини бројеви стоје 10 новч.

Лист излази недељно једанпут на целом табаку. — Претплата нека се шаље непосредно уреднику „Вечерњаче“ у Нови Сад, „Богданска улица“. — Рукописи се не враћају.

ГОСТ НА ТЕФЕРИЧУ.

ПРИПОВЕТКА ИЗ ЖИВОТА.

(Наставак.)

Заишав за један широки раст, стаде Даница посматрати непријатеља, опази главу, а за тим се подиже стасит човек, Даници леђима окренут. Он поче полако корачати према путу, пушећи цигару. Јунакиња наше приповетке застаде на час, а за тим пође опрезно за путником, који је из шуме савио друмом. Наједанпут јој ветар подиже сламни шешир с главе, те га откотрља странцу пред ноге. Овај се зачуђено обазре, а кад не виде никог, завика према шуми:

„Оће ли се јавити газдарица овом лепом сламном заклопцу?“

Ни од куд одговора. Даница се при-таја у свом заклону. Не потраја дуго, те се опет зачу пређашњи глас:

„Па добро: кад му нема сајбије, слободно ће бити понети га.“ Обазре се, и постаја неколико тренутака.

Даница нема куд, не може прегорети шешира; изиђе дакле на видик, а странац ој се од своје стране дубоко поклони.

„Извините“, рече не мичући се са своје позиције, „је л' ово Ваш шешир?“

„Ветар ми га скинуо с главе“, поче парламентисати Даница. „Оће те л' ми га вратити?“

„Оћу, ако лепо молите.“

„Молим лепо“ одговори Даница, љу-

тећи се на неуљудна млада човека, који њезино стрпљење меће на пробу.

„Хе, али ја зактевам десети део у име наљежбе; дозволите ми дакле да га узмем!“

То говорећи извади путник из цџа један ножић, спремајући се бајаге да одсече један комад лепога шешира.

„Господине“, рече Даница „Ви ћете знати, да ми шешир са девет десетина није ни на што; ил' ми га дајте цела, или га сасвим задржите.“

Он опет метну нож у цџ; поћута мало, па онда настави:

„Моја лепа госпојице — ја сам заиста у великој забуни. Наљежбе ми не дате, а шешира задржати не могу из најпростији узрока, што га сам не могу носити, а љубе немам, сестрице немам. Него да ја Вама кажем другу, пробитачну погодбу.“

Оригиналан начин путников допаде се Даници, те у час заборави срдњу.

„Да чујем, господине!“

„Ви имате у руци леп бокорић цвећа — додаците ми га, па ћу Вам вратити шешир. Оћете ли?“

Шта да чини? Рада је доћи до шешира, а путник, кад га је већ једном нашао, не теде га бадава дати, као што није ни право. Срећа је још, што он у име откупа није искао један пољубац, као што се она испрва и бојала. Промислив се не-

колико тренутака, смисли све на једно, те му добади бокорић. Наравно да се одма за тим покајала, ал' нема се куд. Чекала је, шта ће сад бити.

„Треба ли, да званично бокорић пољубим?“

„Ја као велим не треба,“ рече она пола срдито, пола смејући се.

„Дакле да Вам вратим Ваш шешир, госпојце; не смем се приближити к Вама, јер се бојим Вашег гњева, него Вас молим, да се потрудите за једно тридесетак корачаја натраг у шуму, а ја ћу оставити шешир украј пута на трави, где сад стојите. Пристајете л' на то?“

Даница се свали камен са срца, кад чу за тај предлог, јер је са страом помишљала на онај тренутак, где би стала пред странца. Климне дакле главом, у знак да пристаје. После два минута дође опет до свог шешира. Везујући пантљике испод врата, те пратећи очима путника, види где приђоше нека лака елегантна кола; садашњи ималац бокорића скочи у њи и одвезе се брзо, по што је још једапут поздравио руком из даљине.

У мисли удубљена стајала је наша Даница још неколико тренутака на истом месту, а тада се врати путем којим је дошла. Уз пут јој је излазила пред очи слика младог угледног путника, ал' она је гледала да је избије из главе, јуначећи се овим речма: „А шта ту ваздан философисати — шта ме се тиче туђ човек?“

Кад Даница стиже кући, стрина је дочека с новином, да им сутра долази у посету један млад човек, добар знанац и пријатељ, сушколарац њезиног покојног сина. Стрина јој даје лукаво повери, да је то песник, прави правцати песник с новелама, стиховима и сликовима. Заиста, данашњи дан беше по њу ванредно важан. Песник с њоме под једним кровом! Час по питала би стрину, како изгледа ишчекивани гост. Одговор је био: Притрпи се до сутра, видићеш га својим очима. Даница не оста друго, већ да сама створи себи слику о песнику. Замислила га је овако: он је плав,

ситан, дуге косе, бледа лица, сањалички очију — око уста меланколичан потез — облачак му на челу. Он ће за цело понети и свој гитар, те ће нам под лиснатом липом на мекој месечини отпевати коју од своји дивни песама — ала ће то бити романтично!..

Сутра дан, око девет сати у јутру, зазвукташе кола једна пред кућу. Слуга притрчи да помогне госту из кола, ал' ти се овај једним скоком обре на земљи, те пружи руку домаћици.

„О, човече Душане!“ ускликну домаћица, „фала Богу, кад се и ти једном за-кани!“

У тај ма изиђе Даница на врата, да види ко је дошао. Кад угледа госта, сва се пренерази.

Гост беше — човек из шуме, с округлим шеширом.

Домаћица приказа госта Даници, која се изненађена једва држала на ногама.

Тако ли дакле изгледају песници!

Бледо лице, сањаличке очи, меланколија, гитар, месечина — којешта! Пред њом стајаше висок, снажан, црномањаст млад човек око 26 година, црне браде, црни очију. Место гитара понео је двоцевку. Кад домаћица и синовицу приказа госту, а он, истом лако поклонив се, рече, „да је већ имао част.“

У опште се чинило, да гост слабо мотри на Даницу, у разговору би се увек обраћао домаћину и домаћици, сам пак разговор непрестано би се врзао око усева, паше, оваца. Даница је из свега извела закључак, да је он економ и ништа више. Место да пева на месечини, он пуши као у опкладу. Највећма је једило Даницу то, што је госту из лица читала, да он њу држи за прву почетницу у домаћој економији.

При ручку не даде се гост много нуткати, већ је од гдекојег јела вадио и двапут. Па то да је песник? Обичан песник живи од нектара и амброзије, а овај се показује тако реалан, боље рећи — прозаичан!

(Наставиће се.)

ИЗ КАРЛОВЦА У ЛИКУ И КРБАВУ.

ПУТНЕ БЕЛЕШКЕ ИЗ ГОДИНЕ 1880.

Написао Владимир Красић.

(Наставак.)

Према западу на брегу штрчи Слуњ. Између њега и Словин града, на југу, савија Слушница преко клисура у стеновиту котлину и прави до 27, то мањих, то већих дивотних водопада. Оптиче мноштво мањих и већих зелених острва, на којима је намештено преко 25 воденица мутљика или кашикара — ових примитивних турбина. Поступице жури се Слушница к северу, те се на 23 места стаче у Корану, која 18—26 метара ниже лежи, а овде од истока на запад струји. Водопад Слушнице срањује неки учен немачки путник с гласовитим у Јевропи водопадом Рајне, код Шафхаузена, и вели, да га овај слушничин надмашује својом красотом.

Слушница долази из Јасенице, од Плашкога, и тамо се зове Јасеница; онде и понире, а извире под самом српском црквом у селу Слушници. Она се зове немачки Слуинчица (од Sluin); тако је забележена и на аустријској ген. шт. карти; гдекоји писци називљу је и Слуњчица; ал' народ је баш право зове: Слушница, као исто село где извире. На самом извору има Слушница 4—5 воденица. Ток јој је дуг око 1½ сахата хода уз обалу до Растока, близу Слуња, где се у Корану руши. У току свом окреће још многе воденице до слуњских. — Слушница има то својство, да је по лету веома хладна и баш добра за пиће, па народ око ње и нема других врела, него пије њу, — а за купање је веома непријатна; шта више, и погибелно је у њој купати се; напротив по зими је сасвим топла, те се не може никад да преледи. У Слушници нема никакве друге рибе осим пастрмке (Forelle) с црвеним пегама, која не може баш велика да нарасте; но пронађено је, да је ова пастрмка најизврснија за оном из Плитвичких језера. И рака има у Слушници; ал' не могу велики да нарасту као корански, него су опет пунији, тустивији од потоњих.

Око Слуња је сада посве мало горā, него пре неколико година било их је доста, а сад је све сасечено, те само голе стене стрче. На истоку је Кременска шума, зове се тако по развалини Франгепанској, Кремен граду; или је овај град добио име по њој. На југу нема до Плешивице ни једне веће планине. Од запада је Мелница, протеже се све до Љупче и Хума; а на северу је Дебела коса, огранак од Љупче, и стере се до врела Мрежнице, која, како већ раније рекосмо, код Турња и Мостања у Корану утиче.

У историји је Слуњ знаменито место. Још до године 1788. досизала је до њега турска међа. На њ су Турци више пута нападали. На једном вису од истока над Слушницом види се Слуњски град (Словин град) са фантастички оброњеним стенама. Прича се, да су га градили грофови Франгепани. Код Слуња одржа хришћанска војска 24. септембра 1584. сјајну победу над Турцима. Тада погibe Осман бег, Мехмед ага од Гламоча и допаде ропства богати Турчин Југоновић. — Слуњ са околицом, Подмелницом и Растоцима има незнатан број становника, око 600, међу којима је Срба врло мало, али што их је, то је чувено са своје здраве народне свести; а као јунаци и „од ока пушкар“, вечно ће живети у српској народној песми. Осим напред поменуте грађ. школе, реси Слуњ још лепо ново здање, за кот. област и порезни уред. Српске цркве у Слуњу нема; с тога је ово место за Србе некако, што би Милићевић рекао, „ружа без мириса“. Него не далеко од Слуња има српских села, поименце: Зечев варош, Збјег, Мрзлопоље, Кремен, па та сва села желе, да се у Слуњу озида српска црква, и сва би та села слуњској парохији припадала, по што су врло на близо; ниједно није више од једног сахата удаљено од Слуња.

Ова би парохија бројала 17—18 стотина душа. Да Бог да им се жеља испунила!

Овуда се народ понајвише бави удим ратарством, велим удим, јер тешком муком отима комадић по комадић земље од камена, који сву околину покрива — и сточарством, па онда тржењем властитих производа, које свакога четвртка на недељном вашару у Слуњу продаје.

Мушкарци се не могу разликовати по оделу, које је Србин, које ли Хрват; код женских пак чита је разлика у ношњи.

После четир сахата приспемо у Раковицу; наводи се под високом планином Зверињаком, у убавој и плодној долини, коју кваси поток Раковица. Код Раковице разбио је 1557. год. генерал Јован Ленковић Турке. Године 1649. поразише ту крајишници турску војску, под Дели пашом Бадњевићем, који је ту и главу изгубио. Раковица је изишла на глас због буне, што се ту 1871. год. изродила, у којој погибоше многи невини Срби. Неки Евђен Кватерник прогласио — како „Застава“ од 1878 год. број 55. пише „хрватску краљевину“, а себе „хрватским краљем“. Његова присталица, Ракијаш, уби из револвера ни крива ни дужна Србина Грковића. Али Србин Милош Косановић и другови му, Илија и Петар, јуначки осветише Грковића. Убише бунтовника Евђ. Кватерника и његове присталице Ракијаша и Баха. Отуда остала на Љупчи реч: „Милош погуби цара Мурата, други Милош погуби Кватерника“. Из Раковице возисмо се доста рђавим путем у село Дрежник. Близу села, на босанској граници је стари

градић из витешких времена. Године 1559. хтедоше га Турци отети, али их Хербарт Ауерсперг одбије. Но ипак 1578. био је Дрежник у турским рукама, а те године отме га барон Перник. Од Дрежника до Петрова села је начињен нов пут, као длан; њим грабише хитри коњи, што игда могаху кроз вечерњи сутон.

Кад смо стигли у Петрово село, беше у велико мрак; није се видело прста пред очима. Пред кућом врсног Србина П. Ш. изиђосмо из кола и хтедосмо му се јавити, али њега не беше код куће. Брат му, прота, лепо нас је предусрео и устављао, да код њега ноћимо. Но пре нашег доласка стигоше му пуна кола малих људи, за то пођемо на преноћиште у гостионицу, какву је Бог у Петровом селу дао, а кола и коњи с кочијашем осташе, да се сместе код Ш.

Закуцасмо на вратима ниске гостионице и два и три пута, док нам нека снаша отвори врата. Ми њој: Добро вече! Она нама: Да Бог да! Запитамо је, еда ли ћемо моћи добити конака. Она је на то ћутила и само нас је мерила од главе до пете. Мој ће јој сапутник онда рећи: „А што нас толико мериш, снашо? Видиш нас овако са свежњевима у рукама, па ваљда мислиш, е смо како вандрокаши, је л' де?“

— Сачувај Боже, не мислим ја то, али, знате, дошли сте у невреме, по овако злом времену, па сам се чисто збунила. Међу тим нам је отворила врата, на која уђемо из ходника у малену собицу. Два кревета, једно канапе, сто, неколико столица и три лепе српске слике — беше намештај у тој собици.

(Наставиће се.)

КИСЕЛИЦА КАО ХРАНА.

Од проф. М. ПЕТРОВИЋА.

(Свршетак.)

Наш народ се, као што је познато, много прехрањује пасуљем (грахом). За већину наших крајева може се управо узети да је пасуљ поред хлеба главна храна. Ипак се пасуљ не може сматрати као потпуна храна, јер његов састав показује, да на један део бе-

ланчевина у њему долази нешто преко два и по дела угљикових хидрата и масти, дакле се налази у њему од последњих тела само пола онолико, колико је потребно. То у толико већма слаби вредност пасуља као хране, што су по садањим назорима баш та те-

ла најпотребнија за људе, који морају много да раде.

Да се пасуљ подигне до достојанства потпуне хране било би по горњим наводима нужно, да му се додају тела, која могу да замену саставке, којих у њему нема, дакле н. пр. кромпир и маст. Прво не чини српски сељак, а маст се додаје заиста у виду сланине, али се то ради само кад је мрс, а у пост се то не сме да чини. Његова редуша скува му тада пасуљ у чистој води с луком и сољу и уз ту мршаву храну осећа се он добро, његова измена материја тече правилно и цео дуг пост пролази без икаквих штетних посљедица по здравље. По мњењу пишчевом било би то немогуће, да српски сељак уз пасуљ не узима и киселицу. Та проста чорба привлачи слабо на себе пажњу, и ипак је она оно јело, које успоставља праву сразмеру у храни и замену даје за истрошену снагу. Ма колико било чудновато у први мах, усуђујем се да тврдим, да је киселица замена за сланину, која се у мрс једе т. ј. да се њом у хранењу то исто постиже што и сланином. Инстинктивно изабрао ју је себи наш сељак уз пасуљ, а како је добар био тај избор, то се јасно види на посљедицама. Као у многим другим случајевима тако се и овде потврђује истина, да је за људе увек нужно, да своја јела састављају по инстинкту.

Киселица је течност, у којој се налази много једне киселине, која се у хемији зове млечна киселина. Готовљење исте описао ми је г. Бранко Подгорчић из Т. Бечеја, ком сам за то веома захвалан, овако: У лонац од две литре успе се чисте смлачене воде (30° C.), 3 децилитра лепих мекиња и том се још дода по комада комлова (кисела теста). Тај лонац стави се на пећ (земљану), а лети на сунце. За два дана и ноћ киселица је готова. Тако се ради први пут, а кад се други пут и доцније налива, довољно је да се кисели само 24. сата. Тада се обично у јутру једног дана налије, а сутра дан већ се цеди за кување. При доцнијем наливању није више потребан комлов, него се од слегнутих мекиња иза првог готовљења увек једна половина избаци, а друга остаје у лонцу и на њу се дода исто толико фришких мекиња. Тако се чини сваки пут догод се киселица употребљује.

Код готовљења киселице је главно, да се увек одржава једнака температура. За то је за њу најзгодније време зими, кад су пећи вруће и средина лета, кад су јаке врућине. Пролеће и јесен ни мало јој не годе. Ипак се захтева и нека вештина, те се у сваком крају налази по једна или више жена, које су у готовљењу киселице дотерале до неког савршенства. Како се киселица употребљује много и за лек, то су такве жене често веома тражене.

Веле да је најбоља киселица од кукурузне прекрупце. Укус такве киселице веома се хвали, а узрок је томе по мом мњењу маст, од које се врло много налази у кукурузу. Имућнији праве киселицу са зејтином и кажу да је тако најделикатнија, много боља него и у мрс, кад се прави са јајима.

Млечна киселина, која је главни саставак киселице, добила је своје име од млека, јер је она главни саставак и киселог млека. Кад млеко ускисне, па се оцеди, налази се она сва у киселој сурутки. Она се може добити и из шећера и скроба. И млечна киселина у киселици долази од скроба, ког увек има у мекињама. Млечне киселине има даље у расолу и киселом купусу, у укисељеној бундеви, у краставцима, који су у води кисељени. Зна се, колико су сва та јела обљубљена у нашем народу.

Значење млечне киселине за организам веома је мало познато и што се зна, пуно је противуречја. Може се рећи, да она није још никако проучена. Писац је ту упућен скоро ли на своја посматрања, која сматра за доста интересантна, да их саопшти и широј публици.

Да млечна киселина мора имати значење за хранење, то показује боље него сва теорија њено распрострањено употребљавање у нашем народу. Она има прво велики уплив на варење, које је код пасуља веома отештано дрвенастом кожицом, која обвија скроб и беланчевине. Без додатка, који варење потпомаже, неби се могао пасуљ дан у дан јести, а да желудац више мање не оболе. Додатак тај налази наш сељак у киселици.

Још друго једно зло иде уз пасуљ. Као сва сува јела проузрокује он жеђ, те би то било од велике незгоде при раду у пољу. Као све разблажене киселине гаси и киселица жеђ, те је тако и у том погледу корисна.

Та два својства, да варење потпомаже и

жећ гаси, има киселица неоспорно. Али значење њено је још много веће. По свему, што смо напред навели о извору снаге, може се закључивати, да млечна киселина може донекле да замењује у нашој храни угљикове хидрате, од којих је по свој прилици за накнаду истрошене снаге још важнија. Најмање је, што се може за њу рећи, да има благотворан уплив на рад плућа и да штити беланчевине у телу, да се не распадају.

Посматрањем хране нашега народа није се у нас нико више бавио него неуморни др. Ђорђе Натошевић. Његова су посматрања истина у толико једнострана, што хоће свуд у њима да налази везе са вегетаријанизмом, али су ипак зато извор обилне поуке и побуда за даље испитивање. И др. Ђ. Натошевић признаје велику важност киселице као хране. У свом интересантном делу: „Хлеб што га једемо, какав је, и какав треба да је“ (изашло у Београду 1874.) вели он на с. 15.: „да о киселици многи од наших особито онамо на југу живи по више недеља дана, неки још тако, да готово ништа друго не окусе, и то не болесници, већ здрави људи, па још уз теже радове, не само уз петровске посте и оне врућине, него и о посту великом.“ Дакако да велеуважени г. писац не тражи вредност киселице у млечној киселини, него заведен старим назорима о хранењу мисли да храна, што ју даје киселица, долази од мекиња као таквих. Тако и закључује, „да би храна она (мисли беланчевину у мекињама) још снажнија била, кад се неби оставиле мекиње да стоје док ускисну,“ јер теорија дра Ђ. Натошевића о хранењу искључује све, што је кисело, али како у том грешки, види се отуд, што у киселици нема ничег од беланчевина из мекиња, него је њена млечна киселина, као што је напред казано, постала из скроба.

Колико је важна млечна киселина за организам види се и отуд, што она у народној медицини нашег а и других народа заузима знаменито место. Не само да се киселица и расол сматрају за најбоље средство против мамурлука, него се употребљују још и у многим другим болестима, особито против сушице. Та киселица за пиће прави се као и обична киселица, само се узимају $\frac{2}{3}$ мекиња и $\frac{1}{3}$ кукурузне прекрупе. Тада киселица резе као

фришко пиво, не мириши на мекиње и пријатан је напитака за свакога. Др. Ђорђе Натошевић вели у свом горе наведеном делу: „Код нас особито на југу има примера, да болесници од тешких болештина: од шкрофула, костобоље, водених болести и од најгоре болештине шкорбута, у опште од свију болести, што долазе од оскудице фосфорских соли опросте се само пићем тричне киселице, особито (?) кад помало и талоба пију, и то се опросте неки, ако само 6 или 8 недеља о њој проведу.“

Као код нас киселица тако је код Татара кумис на гласу као лек. Исти се прави из млека од степских кобила, али начин његовог готовљења није нам још довољно познат. Али се толико зна, да се у кумису поред алкохола налази скоро исто толико млечне киселине, дакле главни саставак српске киселице, што заиста није случајно. Путници, који су имали прилике, да познаду дејство кумиса, привукли су на њега пажњу лечника на западу, те га сад већ и научна медицина употребљава. У Швајцарској и другде је покушавано, да се кумис прави из кравјег млека. Али код тога уметног кумиса свуд је — чудновато! — превиђена млечна киселина, те је сва пажња на то обраћана, да у њему буде што више алкохола, ког су погрешно сматрали за главни саставак кумиса. Тако и није чудо, што резултати, који се постижу тим подражаваним кумисом, нису Бог зна како повољни. Такав један завод за лечење кумисом постојао је пре неколико година и код Беча, где га је основао мој поштовани пријатељ др. В. Лебиш, сада професор патолошке хемије на свеучилишту у Инсбруку.

Да допуним слику о киселици, поменућу још на свршетку, да наш народ радо кува и рибу у киселици. Тада је много укуснија него кад се кува као обично. Како је и ту инстинкт погодио прави пут, види се отуд, што је рибе месо по себи неукусно, што се тешко вари, те по том и непотпуно храни. Све те мане уклањају се киселицом, те што се другде постиже сосовима, у којима се рибе готове, постиже се у нашем народу простије и потпуније киселицом.

Из свега се дакле види, да киселица заслужује у пуној мери оно уважење, које ужива у српском народу.

ЛИСТАК.

Брачни робови.

Хумореска.

(Превод с кинеског.)

Кад Кинез говори о брачним робовима, то он никад не помишља на друге, до ли женске брачне робове. Да може бити на свету и мушки брачни робова, то њему не иде никак у главу. То верује само онај Кинез, који је пропутовао Европу.

Будући да у Европи иде много којешта наопако и наузнако, то се у њој и налази између 100 мужева — 99 робова! За Кинеза је то одвећ смешно, кад види, какве ту муке трпе мужеви од своји жена.

Брачног роба познаћеш из далека — разлика је између њега и нежењеног човека као небо од земље.

Нежењен човек кад иде улицом, а он се све издиже на прстима, и веселе погледа око себе. Одевен је скоро увек по моди — висок шешир на глави мало накривио, бркове уфитиљо. Ако се иоле може, носи углаисане рукавице и цинеле, а на нос натакне тавне наочари, премда не види добро на стакло. Шешир му је увек као углаисан челик; па ако се који пут и не може да кули нов, а он га двапут у недељи шиље шеширцији, те га овај утијом дотера. И коса нежењеном човеку даје доста посла: троши се ту и сувише помаде. А ако коса није од природе коврцаста, он је тада жеже из јутра различним гвожђем, или је у вече увије у жице.

Како ли нам друкчије изгледа човек, који од неколико година вуче ланце брачнога ропства! Осим његове „госпође“ натурен му је на врат још и други женски тирјанин: п у н и ца. Обе ове „велесиле“ припитоме и најдивљијег момка, дотерају га да је мањк од макова зрна а мекши од памука. Прођоше све веселе мисли и сви несташлуци! Није шала: бринути се за све и издавати толики новац! Сваки час треба жени нова аљина и нов шешир, а он у свом лињавцу иде већ три године — ко ту да не одмекша? Несретник се са свим променио: ни онај човек, ни дај га боже! Пре су му вр'ови од бркова гледали, како косу на глави дели, а сад гледе, како обојке завија. Шешир и не

памти, кад је видео утије, него се шћућурио на глави, а испод њега провирује нешто мало проседи зулова, које после шест недеља госине женидбе никад усијано гвожђе ни жице не додирнуше. Под теретом своји окова огуравио је и оћелавио. Кад иде, а он посрће. Обрве му се уздигле, а усне отоболиле. Чакшире му окрачале — капут одвећ дугачак. Нема више оне сјајности, којом се некада сам одликовао: то је сад прешло на жену. Он је гола рушевина од онога, што је био док се још није оковао.

Правило, по ком жене своје мужеве припитоме, у томе је: што оне никад не допуштају, да мужеви имају своју вољу. Жена дакле пре свега проучава вољу мужевљу. Ако муж радо пије кафу, жена ће му донети вина; а прокте л' му се вина, добиће кафе. Воља л' му је возити се водом, она пошље по кола; а жели л' извести се на колима, она наручи чамац. Кад му се дакле никад не даје оно што жели, а он на скоро одмекша, па не жели ништа, већ је задовољан са свачим, што женица нареди. Тако ето стече жена послушног роба, те он изгуби важност и косу, која се у Европи не носи као у Кини.

Кукавни мужеви! Живити ропски — то је по европски! Европској су влади брачни робови веома мили и драги, јер се од њи највише пореза може исцедити. Брачни роб не уме никад рећи: не ћу. Брачни роб по заповести своје жене изда и последњу крајцару на свакојако покућство, господски намештај, и остале већином непотребне ствари. Влада то употреби на своју корист, те попрети да ће задужни порез узаптити ствари, а роб онда шта ће, куда ће? него воли и луле дувана не попушити и чаше вина не попити, само да му остане оно мало олупани орманова и столица. Што више млади људи запада у брачно ропство, то влади све боље кика расте; јер од нежењена човека, који све своје носи у бућелару, нема ништа много узети. За то мудар нежењен гледа да се од своје заслуге лепо носи, да добро једе и пије, а плаћање пореза оставља он онима, који се узапћењем ствари дају на то нагонити.

Брачни робови деле се на два разреда.

Првом разреду, где су мандарини итд. нападају папучнога ордена кавалјери. Они своје ропство знају прилично сакрити, те највише стењу под њим у својој кући. Кавалјер развија у судници или иначе свој бич над многим робовима, ал' код куће дркће пред својом женом, те не сме ни луле запалити. Ужасна је моћ папуче. Веле да се једном ципела љуто посвадила с чизмом, доказујући, да је она претежнија од чизме. „Ни једна игранка“ рече, „ниједна господска визита није без мене; а ти, јадна чизмо, газиш само по блату.“ Чизма стаде љутито побијати ципелине разлоге, — у доказ своје претежности поче се фалити сребрним мамузама и т. д. Ниједна од завађени сила не теде попустити, кад ал' ево ти домили једна папуча, чује њиову свађу, те ће им рећи: „О, да чудни луда! Шта је ваша снага према мојој? Философи, генерали и дипломате уздишу под мојом владом. Кад мени дође ђуд — нит' ће ципела видити игранке, нит' се чизма сме маћи из куће.“

У други разред есапе се обични брачни богаљеви. Ових је највише. Несретници! од тешке бриге и невоље већ су и огрбавили и оћелавили, те пролазе улицама као брачна страшила. Да би л' патња достигла вршак, судбина их обдари још и гомилицом деце, која им не даду душом данути.

М и с л и.

Видимо, како у јесен опада лишће с дрвећа — тако је ето и са светом. Докле тече сок имања, врзу се око нас пријатељи; а кад наступи зима наше сиротиње, они нас онда остављају голе. Сретан је, ко у невољи има пријатеља уза се; а још сретнији, ко не потребује пријатељске помоћи.

Лорд Мекале (Macaulay) право вели, да млади људи не треба да чују друге речи, до ове: „Сами себи бирајте и прокрчујте пут; до вас стоји, оћете л' морати доцније глад трпити, или ћете бити сретни.“

Што је рапаво и трновито, ваља нам сносити исто као и оно, што је глатко и цвето-

вито. Бар један дан свакидашње наше дужности мора бити тежак и немио; јер дух у вечитој срећи не може бити јак ни здрав, те је најопасније стање по човека: непрестана забава, рахатлук и богатство.

Најлепши је мираз, који се може дати девојци приликом удаје: кротост на њезином лицу, мудрост у беседи јој, скромност у понашању и врлина у животу.

Б е л е ш к е.

На испиту. — Негдашњи окружни управник српски школа у Срему, д—ор Петар Јовановић, држећи једном испиту у селу Шуљму, рече ђаку: „Ти имаш 32 зуба, а кадар си по с два зуба разбити један ора, колико ћеш дакле моћи на једанпут разбити?“ — „Шеснаест“, одговори читава гомила ђака. Једна девојчица стидљиво подиже руку и рече: „Ја у један ма могу зубима да разбијем само један ора.“ Јовановић пружи детету једну смокву.

Разговор. — Отац: Кажи ми, сине, докле сте у школи дошли из земљописа?

Син: Господин учитељ мисли, да ћемо скоро бити с Турском готови.

Женски језик. — Госпа нека беше девојком веома мирна, и матери у свему послушна; али кад се удаде, преврну лист, те би по ваздан чантрала за сваку маленкост. Пријатељ један, кад је то први пут чуо, а он рече мужу јој: „Молим те, шта то би? Било је некад време, где сам ја држао да она нема језика.“ — „Јест“, узданувши одговори муж, „али од оно доба постаде језик врло дугачак.“

Докле ти је код мајчице,

Мирнија је од овчице;

А када се с мужем здружи,

Од аршина језик пружи.

САДРЖАЈ 2. бр. „Вечерњаче“: Гост на теферичу. Приповетка из живота. (Наставак.) — Из Карловца у Лику и Крбаву. Путне белешке из године 1880. Написао Владимир Красић. (Наставак.) — Киселица као храна. Од проф. М. Петровића. (Свршетак.)

Листак. Брачни робови. Хумореска. (Превод скитског.) — Мисли. — Белешке.